

была заменена на расійскі манер: Францысканская стала Губернатарскай, Бернадзінская – Манастырская, Высокі рынак – Саборнай плошчай і інш.

На працягу XX стагоддзя Мінск значна вырас. Ён увабраў у сябе больш як пяцьдзсят вёсак і пасёлкаў прыгараднай зоны. Частка гэтых назваў перайшла на новыя мікрараёны: Чыжоўка, Курасоўшчына, Дражня. Але многія тапонімы зніклі наогул. Сярод іх такія прыгожыя сакавітыя найменні, як Весялоўка (Арлоўская), Будзілава (Васняцова) і інш.

У 90-ых гадах была спроба вярнуць старыя назвы вуліц, але вярнулі толькі – Раманаўскую Слабаду, Гарадскі Вал, Кальварыйскую і Ракаўскую. 9 снежня 1991 года было прынята гістарычнае рашэнне: Ленінскі праспект стаў праспектам Скарыны, а плошча Леніна – плошчай Незалежнасці.

Вынікі працы: па тэме сабраны вялікі фактычны матэрыял, які ўключае звыш 30 крыніц бібліяграфіі, праведзены гістарычны аналіз зменаў у аनाмастыконе вуліц горада Мінска.

АНАЛИЗ ЭВОЛЮЦИИ ЧЕЛОВЕЧЕСКОГО МЫШЛЕНИЯ НА ПРИМЕРЕ ПОСЛОВИЦ И АФОРИЗМОВ О ЛЮБВИ

И. А. Бессонова

Научный руководитель – к.ф.н., доцент **В. В. Рябенко**
Гомельский государственный университет им. Ф. Скорины

В представлении каждого человека любовь выражается особым, свойственным лишь ему образом. Известный немецкий литератор Вольфганг Кляйн писал: "Man kann viel über die "Kunst der Liebe", von der Schwierigkeit zu lieben, über Anfang und Ende der Liebe sprechen. Wer braucht das? Sicher ist Liebe zunächst nur ein Wort, ein abgenutztes und missbrauchtes, für viele ein nichtsagendes, für manche auch ein vielsagendes, scheinbar altmodisches."

На заре нашей цивилизации мышление людей имело эмпирический характер. Понятие "любовь", принадлежащее к категории абстрактных, характеризовалось нашими предками путём сравнения с явлениями и предметами окружающего мира. Это нашло своё отражение в устном творчестве. При этимологическом анализе семы "Liebe" наблюдается взаимосвязь с "Laub" (листво́й), не исключено, что значение этих слов близки по происхождению, так как жадность, с которой домашний скот набрасывался на молодую листву, ассоциировалась у древних племён с любовью. Подобный характер имеют и пословицы "Jeder Topf findet seinen Deckel", "Liebe ist ein Ring und ein Ring hat kein Ende", "Liebe und Husten lassen sich nicht verbergen".

Современное человеческое мышление приобрело аналитический характер, смело оперируя абстрактными понятиями, анализируя их проявления, постигая их природу и причину возникновения. Это подтверждают цитаты и афоризмы классиков современности: "Liebe ist die Fähigkeit Ähnliches an Unähnlichem wahrzunehmen." (Theodor W. Adorno), "Liebe ist kein Solo. Liebe ist ein Duett." (Adelbert von Camisso), "Die Liebe ist eine Gemütskrankheit, die durch die Ehe oft schnell geheilt werden kann." (Sacha Guirty)

Пословицы и поговорки созвучны заклинаниям ("Zaubersprüche"): "Lieb, solange die Liebe glüht.", "Liebe und Singen lässt sich nicht zwingen". В заклинания вкладывался смысл получения желаемого от объекта любви. В центре стоял человек.

Цитаты и афоризмы, часто воспринимаемые человеком фрагментарно, звучат как завет, наставление или откровение, абстрактные категории несут основную смысловую нагрузку. Например "Liebe stärker als Gewalt", "Liebe ist ein Duett", "Die Heirat ist die lebenslängliche Verurteilung..." ("Die Heirat ist die lebenslängliche Verurteilung, bei der man auf Grund schlechter Führung begnadigt werden kann." (Alfred Hitchcock)). Часто цитаты и поговорки, употребляемые фрагментарно и без акцента авторства, переходят в разряд пословиц и поговорок, становятся народными. В центре внимания сегодня стоит скорее не человек, а сама природа любви, смысл любви. Происходит абстрагирование понятий "человек" и "любовь". На этот процесс повлияли многие факторы: повсеместное вытеснение в сознании людей языческой культуры и ценностей христианской моралью и культурой, интенсивное развитие науки и техники, увеличение скорости информационного обмена и многие другие аспекты, которые обуславливают эволюцию человеческого общества. "Ум и сердце человека, так же как и его речь, хранят отпечаток страны,

в которой он родился, и времени, в которое он живёт." Эти слова Ф. Ларошфуко как нельзя лучше характеризуют изменения, происходящие в речи. Таким образом, будущее за рационализмом и аналитикой.

БЕЛАРУСКА-АНГЛІЙСКІ МАСТАЦКІ ПЕРАКЛАД ЯК ПРАЯВА БЕЛАРУСКАЙ НАЦЫЯНАЛЬнай КУЛЬТУРЫ І СРОДАК ЯЕ ПАПУЛЯРЫЗАЦЫІ

С. А. Скамарохава

Навуковы кіраўнік – д.ф.н., прафесар *С. С. Лаўшук*
Інстытут літаратуры Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі

Як ніколі раней, зараз дыялог самых розных культур, буйное развіццё міжнародных кантактаў і глабалізацыя як рэаліі паўсядзённага жыцця надаюць значнасць міжкультурнай камунікацыі. Дзейным інструментам гэтай камунікацыі з'яўляецца пераклад; у першую чаргу, пераклад з і на англійскую мову – т.зв. “лінгва франка”, праз пасрэдніцтва якой ажыццяўляецца большасць міжкультурных сувязяў.

Адным са спецыфічных відаў перакладу з'яўляецца пераклад мастацкай літаратуры. Дарэчы, за апошнім часам выдвігаюцца прапановы перавесці гэтую праблематыку з сферы агульнай тэорыі перакладу (перакладазнаўства, транслялогія) ў адносна аўтаномную сферу – тэорыю мастацкага перакладу[1].

Роля перакладу мастацкай літаратуры ў развіцці міжнародных кантактаў не менш значная, чым, мусіць, роля сінхроннага перакладу. Ёсць шмат прыкладаў, калі ўяўленні пра нацыянальны характар, склад жыцця і нават этнічныя стэрэатыпы ўзніклі менавіта на базе прачытаных перакладаў мастацкіх тэкстаў. Любы чытач, зацікаўлены краінай, абавязкова звернецца да мастацкіх тэкстаў.

З гэтага вынікае лагічнае пытанне: наколькі вядомы беларусы сусвету праз творы сваіх пісьменнікаў, перакладзеныя на англійскую мову? На жаль, існуе не так многа перакладзеных твораў. Нават такія прэцэдэнтныя тэксты, як “Зямля пад белымі крыламі”, альбо “Новая зямля” (хоць урыўкі з яе і перакладаліся) яшчэ не загучалі на англійскай мове.

Але не ўсе з нават наяўных перакладаў заслугоўваюць увагі. Тлумачыцца гэта тым, што некаторыя з іх былі перакладзены альбо яшчэ ў тыя часы, калі палітычнае становішча рэзка адрознівалася ад сённяшняга (назіраецца неадпаведны пераклад рэалій, змяненні сэнсу арыгінала), альбо зроблены некарэктна (праз недакладны рускі падрэдакцыйнік ці перакладчыкам-беларусам, не вельмі добра валодаючым мовай). Што ж лічыць за крытэрыі якасці перакладу? Безумоўна, не проста моўную эквівалентнасць. Зараз аўтары новых канцэпцый перакладу наогул адмаўляюцца ад паняцця эквівалентнасці (прапаноўваю, як П.Куссмаль, тэрмін кагерэнтнасць [2]), альбо заяўляюць, што “моўная эквівалентнасць – гэта міф”[3]. На наш погляд, якасць пераклада вызначаецца тым, наколькі перакладчык здолеў стварыць якасны мастацкі твор на мове перакладу (які, вядома, падобны на арыгінал па пэўных мастацкіх параметрах) і перадаць нацыянальна-культурны каларыт першаснага твора, яго своеасаблівы “дух”.

У якасці узораў возьмем паэтычныя пераклады В.Рыч і У.Мзя.

Такім чынам, беларуска-англійскі пераклад з'яўляецца не толькі спосабам выражэння нацыянальнай культуры, але і сродкам яе папулярызацыі ў свеце, што можа стаць адказам на Купалаву надзею аб “пачэсным пасадзе між народамі”.

Літаратура

1. Смирнов Л. Н. Отражение взаимодействия культур в художественном переводе.// Встречи этнических культур в зеркале языка. М., 2002, с.378-379.
2. Урбанек Д. К. вопросу об определении основных терминов теории перевода// Вопросы общего, сравнительно-исторического, сопоставительного языкознания. 2. М., 1998.
3. Терминасова С. Г. Язык и межкультурная коммуникация. М., 2000.